

werkingen. Men moge 't met al zijn conclusies niet eens zijn, 't geheel geeft toch een diep inzicht in deze quaestie en is 't overwegen dubbel waard. In ieder geval leest men, dat de verklaring niet zoo gemakkelijk is als Heer P. meent. Dat de psychologie zonder ziel en daarmee alle materialisme logisch een einde neemt, zoodra men in staat blijkt psychische werkingen bij een dier en dus a plus forte raison bij den mensch aan te toonen, moge hem de lectuur van dit boek veraangenamen.

Arnhem.

J. L. DOBBERKE.

Een nieuwe vindplaats? Dit najaar ontving ik van den heer H. Maarschalk eenige exemplaren van de gal *Cynips calicis* Burgsd. gevonden op Oranje Nassau-oord bij Wageningen. Die gal bevindt zich aan den eikel, die zij geheel of gedeeltelijk bedekt, maar 't napje blijft haast altijd zichtbaar. Door haar grilligen vorm doet zij denken aan een berglandschap met bergen, bergruggen, dalen en vladen en die indruk wordt nog versterkt als men bemerkt dat onder de bergen eene grot aanwezig is. In die grot bespeuren we, als de oogen zich een weinig aan de duisternis gewend hebben, een ovaal, rolrond voorwerp. Het is heelemaal glad, zonder eene enkele opening of oneffenheid. Zeker eene verborgen schat. Wat zou het zijn? Voorzichtig zullen we het openmaken. De wanden zijn heel dun en teer. Zij bevatten iets geeligs. 't Beweeft. O, wat hebben we gedaan. 't Is de galbewoonster, wier zoete rust wij verstoorden. Behaaglijk opgerold had zij zoo gaarne ongestoord den winter in hare flink afgeslotene kluis doorgebracht, om zich eindelijk te verpoppen en in Februari of Maart als wespje te voorschijn te kunnen komen. 't Is nu zoo koud daarbuiten; waarschijnlijk kost onze nieuwsgierigheid haar 't leven.

De gal ontstaat in het begin van den zomer. Eerst groen en kleverig, wordt zij later bruin, hard en droog. Laat in den herfst, als zij rijp is, valt zij af.

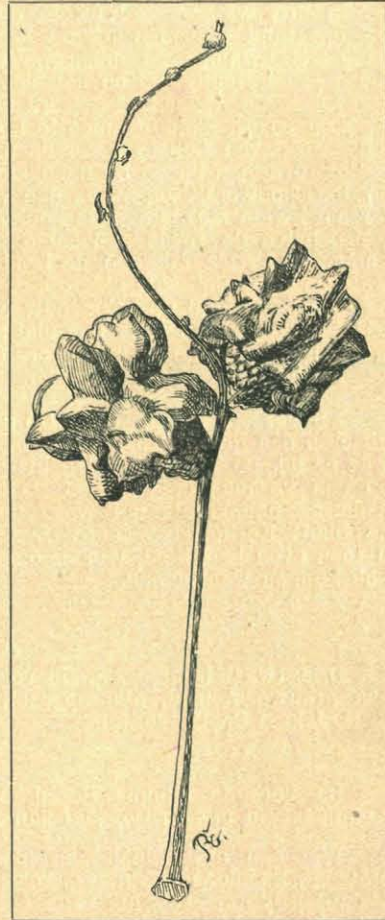
Nu is 't merkwaardig, dat de wesp, die uit den gal van den eikel van *Quercus pedunculata* verschijnt, de bloesem eener *Quercus cerris* kiest voor het neerleggen van hare eitjes. Bij dezen gang van zaken is 't dus noodzakelijk, dat *Quercus cerris* en *Q. pedunculata* bij elkaar staan en begrijpelijk, dat de gal hier in Nederland op niet veel plaatsen te vinden is.

De heer Maarschalk schreef mij, hij meende, dat er slechts twee vindplaatsen in Nederland bekend waren. Nu kreeg ik dit najaar van Mej. C. Cool eenige exemplaren bij Hilversum gevonden, waarvan ik hierbij eene afbeelding geef. Zou dat de 2e vindplaats zijn? Mochten nog meerdere vindplaatsen bekend zijn dan houd ik mij gaarne voor bericht aanbevolen¹⁾.

Leiden.

G. B. C. VAN RHIJN.

Watervogels in den winter. — Einde Januari op schaatsen een tochtje naar Kampen makende, trof het mij welk een mooi winterlandschap de dichtgevroren rivier met omgeving vanaf de IJsselbrug gezien, opleverde. Overal ijs en sneeuw en behalve eenige jongens, die het waagden de ijsvlakte over te steken, was er geen leven op den rivier te bekennen, behalve, als een groote tegenstelling tot de koude stilte eromheen, in een groot wak, dat zich beneden de brug had gevormd en waarin vermoedelijk van heinde en ver de watervogels zich hadden verzameld om zich tegen bevriezen te vrijwaren en nog eenige kans te hebben wat voedsel te krijgen. Dat zij elkaar dit nauwelijks gunden was vanaf de hooge brug uitstekend waar te nemen door de telkens terugkeerende gevechten, die tusschen de verschillende vogels ontstonden wanneer een het geluk had een visch of ander voedsel te bemachtigen. Meestal was het

Cynips calicis.

¹⁾ Langs de Noord-oever v/d Rijn ten W. van Arnhem is een van ouds bekende vindplaats van *C. calicis*. RED.